

NISIPURILE “GRĂDINA CAILOR”, COM. URZICENI ȘI DUNELE DE NISIP DE LA FOIENI, JUD. SATU MARE

*Flavia Rațiu, Dan Munteanu, Mihai Teodoreanu
Cluj-Napoca*

Dunele continentale din apropierea localităților Urziceni și Foieni sunt situate în Câmpia Nirului, care este parte integrantă a Câmpiei de Vest (sectorul nordic) a României.

Complexele de dune din Câmpia de Vest s-au constituit în pleistocenul superior și în holocen. Ele sunt localizate între Someș și Barcău (*Posea și colab.*, 1974) într-o fâșie continuă de 15-18 km lățime, între localitățile Urziceni și Șimian.

Dunele își au originea în nisipurile din vechile alpii și conuri de dejecție, ce au fost dislocate și redistribuite eolian în benzi orientate sud-vest – nord-est, având între ele zone depresionare de 50-1500 m lățime. Forma dunelor este în general liniară, iar profilul lor este asimetric, panta expusă are înclinare de 6-10°, cea adăpostită 11-20°.

Căi de acces. Accesul spre cele două obiective se face din Carei pe o șosea asfaltată până la localitatea Urziceni (9 km) și apoi pe o cale de acces rurală spre dune (4 km de centrul localității), vezi schița de hartă. Distanța dintre cele două obiective este de aproximativ 2 km.

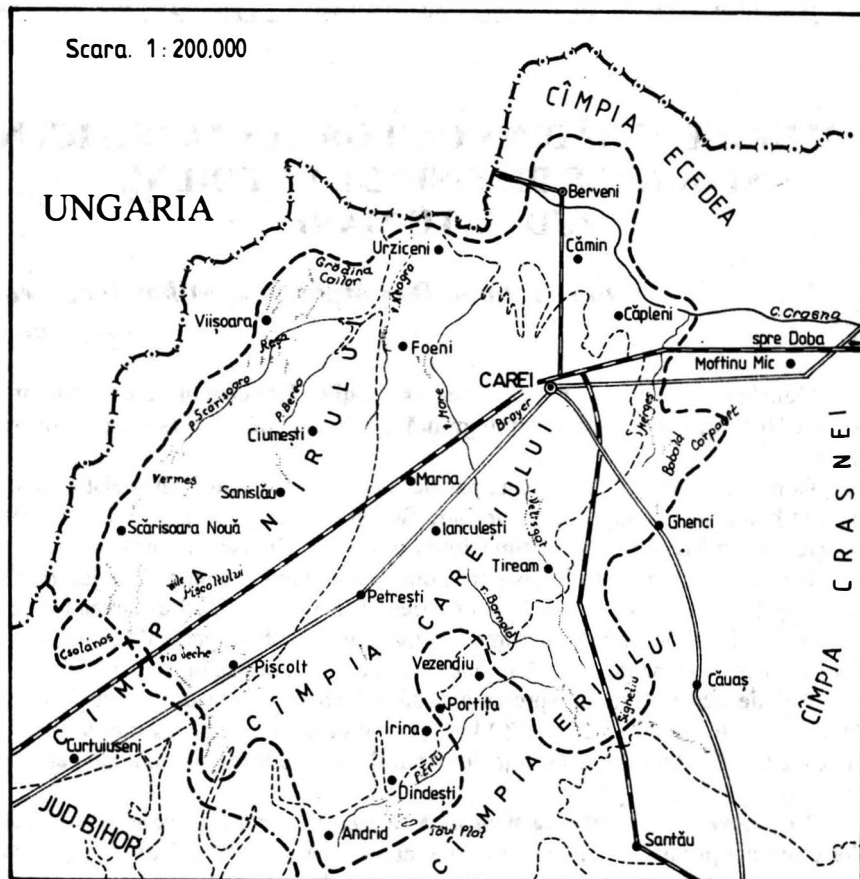
Descrierea și importanța științifică. Nisipurile necoezive ce formează corpul dunelor este fixat printr-o vegetație termofilă intrazonală. Asociația *Festuco vaginatae* – *Corynephorum* Soó ex Aszód 36, 39, are ca edificatori dominanți două specii arenicole rare în flora țării: *Corynephorum canescens* și *Festuca vaginata*.

Corynephorum canescens era considerată până în 1972 (*Al. Buia* în *Flora R.S.R.*) ca dubioasă pentru țară, deoarece specia lipsește din colecțiile herbariale, iar stațiunile de unde a fost semnalată nu au fost confirmate prin studii recente. *C. Karácsonyi* (1979) găsește specia pe nisipurile de la Foieni și descrie asociația pe care o edifică alături de *Festuca vaginata*.

Asociația include în compoziția sa floristică o serie de elemente sudice (mediteraneene, atlantic-mediterraneene și pontice) din care unele sunt rare în flora țării: *Minuartia viscosa*, *Jasione montana*, *Spargula pentandra*, *Anthemis ruthenica*, *Polygonum arenarium*, *Centaurea arenaria*, *Dianthus gigantiformis* ssp. *pontederacae*, *Alysum montanum* ssp. *gmelini*, *Pulsatilla pratensis* ssp. *hungarica* (subspecie endemică), *Leontium saxatile*, *Iris humilis* ssp. *arenaria*.

O mențiune particulară facem asupra speciei *Chrysopogon grillus*, element eurasiatic, submediteranean, care se află în zona dunelor de la Urziceni și Foieni spre limita nordică a arealului său; în țara noastră aceste stațiuni sunt cert cele mai nordice.

Alte elemente sudice sunt frecvente în flora țării și le regăsim și pe dunele de la Foieni și Urziceni: *Polygonum arenarium*, *Petrorhagia plorifera*, *Thymus pannonicus*, *T. glabrescens*, *Plantago arenaria* și *Asperula cynanchica*.

HARTA ZONEI ORASULUI CAREI

-----	Granița de stat	-----	Limita unităților geomorfologice
-----	Limita județului	~~~~~	Pârâuri
-----	Limita teritoriului cercetat		Locuri mlăștinoase

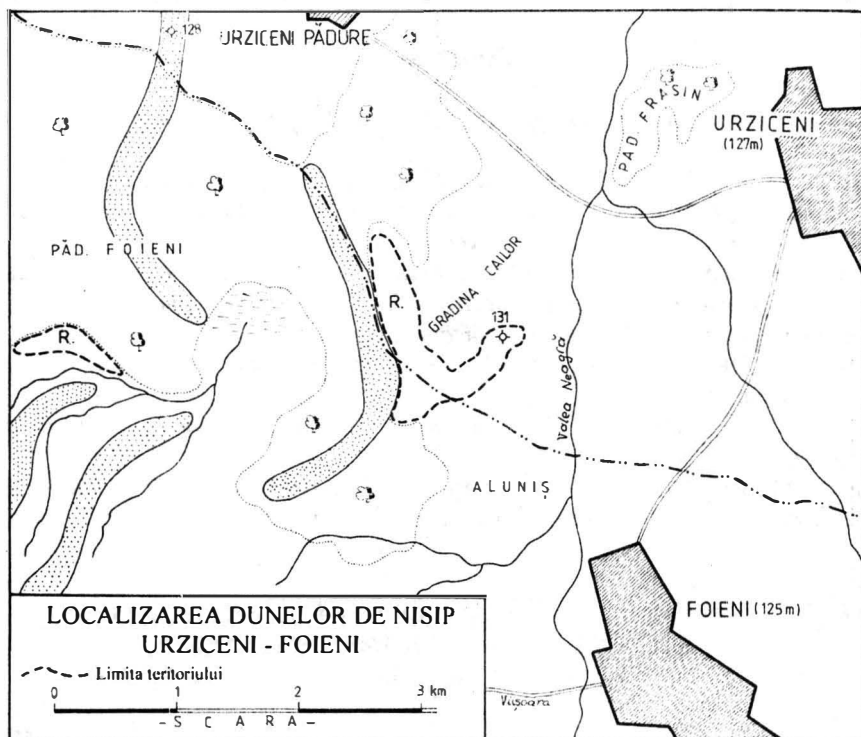
Alte specii psamofile sunt sporadice: *Centaurea arenaria*, *C. indurata*, *Iris aphylla* ssp. *hungarica*, *Saxifraga bulbifera*; sunt numeroase și elemente arenicole: *Onoama arenarium*, *Helychrisum arenarium*, *Gypsophila panniculata*, *Scorzonera purpurea*, *Euphorbia seguierana*, *Cytisus ratisboniensis*.

Motivul ocrotirii. Dunele din Câmpia Nirului reprezintă obiective științifice deosebit de importante din punct de vedere fitocorologic datorită faptului că reunesc un impresionant număr de elemente sudice, mediteraneene – submediteraneene, atlantice și pontice. *Corynephorus canescens*, din seria acestor elemente atlantic-atlantic-mediteraneene, submediteraneene, ocupă un loc aparte, prezența sa în flora țării fiind limitată la acest teritoriu din Câmpia de Vest; semnalările mai vechi de la Tâlmaci, Hunedoara (*J.C. Baumgarten*), Ilfov (*D. Brandză, D. Grecescu*), Sulina (*I. Prodan*) și Bacău, Buhuși (*Szabo, MS*) nu au fost reconfirmate de cercetările floristice recente, astfel până în urmă cu un deceniu prezența speciei era dubioasă în flora țării.

Aceste complexe de dune reprezintă apoi extremitatea nordică de areal pentru o altă specie submediteraneană, *Chrysopogon grillus*.

În sfârșit, vegetația ce fixează dunele de nisip prezintă o asociație rară în structura covorului vegetal al țării *Festuco (vaginatae) – Corynephorum*, care își păstrează încă structura sa autentică.

Dunele de nisip de la Foieni sunt ocrotite ca rezervație naturală, care este înscrisă în lista zonelor protejate din România sub nr. 2.677 (cf. Legea nr. 5/2000 privind abordarea Planului Național de Amenajare a Teritoriului Național – Secțiunea III – Zone protejate).

Propunem acordarea regimului de rezervație naturală și dunelor de nisip cunoscute de localnici sub numele "Grădina Cailor", pe o suprafață de 8-9 ha (care ar urma să fie precizată după delimitările pe teren). Menționăm că în prezent aceste dune (inclusiv cele de la Foieni) sunt folosite ca pășuni, cu un randament infim, de către locuitorii comunelor Urziceni și Foieni.

Aceste rezervații botanice vor putea conserva eficient un fragment de vegetație rar în structura covorului vegetal al țării și unele specii rare subtermofile, cu punctul de greutate al corologiei lor în regiunea atlantică, mediteraneană și ponto-panonică a continentului european.

Aceste specii își restrâng evident arealul, datorită unor lucrări de îmbunătățiri funciare care afectează structura dunelor și periclitează existență acestor vestigii din flora țării; fixarea dunelor prin plantații arborescente amenință grav cu dispariția – din unicele stațiuni de pc cuprinsu! țării – a speciei *Corynophorus canescens*, care nu poate vegeta în umbra acestor arborete.

Măsuri de ocrotire. Preconizăm ca măsuri eficiente împrejmuirea dunelor începând de la bază până la liziera pădurii de fixare a dunelor. Paza teritorială va reveni autorităților locale – consiliile comunale.

Se va interzice orice intervenție umană de îmbunătățire funciară (denivelare, fixare prin plantații etc.), cu atât mai mult cu cât eventualele denivelări ar duce la distrugerea benzilor de oxid de fier de la baza dunelor, singurele strate ce rețin apa în terenurile neconsolidate. Lipsa acestor rezerve de apă din profunzime ar face improprie terenurile pentru eventuale culturi, iar eficiența lucrărilor ar fi diminuată considerabil.

Se impune, de asemenea, amplasarea unor panouri de avertizare care să indice calitatea de rezervație științifică și principalele indicații de protejare.

BIBLIOGRAFIE

- Aszod L., (1936) - *Adatok a nyirsegi vegetáció ökológijához és szociológiájához*. Acta Geobot. Hung., I-II
- Hargitai Z., (1940) - *Nagykörös növényvilága*. II. Bot. közl. XXXVII, 5-6
- Karácsonyi C., (1979) - *Asociația Festuco vaginataea – Corynephorum în România*, St. cercet. biol., ser. biol. veg., 31, 1
- Karácsonyi C., Negreanu G., (1979) - *Situația actuală a florei și vegetației nisipurilor din nord-vestul țării și perspectivele de conservare*. Nymphaea, VII
- Posea G. și colab., (1974) - *Relieful României*, București
- Prodan I., (1945) - *Flora nisipurilor din România*. Supl. Bul. Agricult., vol. III, București
- Resmerița I. și colab., (1967) - *Vegetația nisipurilor din nord-vestul României*. Contrib. Bot., Cluj
- Resmerița I. și colab., (1971) - *Flora și vegetația din nord-vestul României*. Comunic. botanică, a 7-a Conf. Naț. de geobotanică, vol. XII, București

The "Garden of Horses" Sands, the village of Urziceni and the Sand Dunes from Foieni, Satu Mare County (Summary)

Botanic arguments are being brought in in order to declare the "Horses' Garden" (Urziceni) and the Foieni sand dunes (the county of Satu Mare) as protected areas. The reasons for protection concern the scientific phyto-corologic importance, gathering an important number of Southern mediterranean, sub-mediterranean, pontic and atlantic elements. Corynephorus canescens only grows in this area from the Tisza Plain, whereas Chrysopogon grillus lives in the Northern extremity of this area.